

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

АНАЛІЗ ДИСКУРСУ

підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Аналіз дискурсу» підготовки бакалавра.

Розробник:

Біскуб І.П., доктор філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

І.М. Калиновська

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

протокол № 1 від 29.08. 2025 р.

В.о. завідувача кафедри:

І.М. Калиновська

I. Опис вибіркового освітнього компонента

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компоненту
Денна форма здобуття освіти	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В11 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання 3-й
		Семестр 6-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Консультації 10 год.
ІНДЗ: <u>не передбачено</u>		Самостійна робота 110 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Англійська	

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Біскуб Ірина Павлівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри прикладної лінгвістики
Контактна інформація	м. т. 0661891014
	ibiskub@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700 (посилання на електронний розклад)
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, що їх зазначено в силабусі.

III. Опис вибіркового освітнього компонента

1. **Анотація.** Аналіз дискурсу – новий метод лінгвістичних досліджень, який виник наприкінці XX століття і отримав суттєве практичне застосування з огляду на велику популярність дискурсивних студій. Основний акцент цього навчального курсу припадає на оволодіння методикою критичного аналізу дискурсу, яка є найновішою серед усіх методів лінгвістичних досліджень. Критичний аналіз дискурсу – це перспектива поглядів на мову і мовлення, крізь яку дослідник презентує себе як свідому особистість, що інтегрована у систему загальнолюдських цінностей. У межах навчального курсу здобувачі освіти практикуватимуть критичний аналіз різних видів дискурсу – політичного, рекламного, публічного мовлення, а також художнього, пісенного та багатьох інших. Здобувачі освіти також підготують власну відео промову на актуальну тему та проаналізують її із використанням методів аналізу дискурсу.

2. Мета і завдання. Метою викладання освітнього компоненту «Аналіз дискурсу» є формування в здобувачів освіти системи знань і вмінь, пов'язаних з використанням та аналізом англійського мовлення у різних сферах життя (різних дискурсах), а також формування у здобувачів освіти системи загальнолюдських цінностей, толерантності та поваги до між культурності, які покладені в основу нового дослідницького методу – критичного аналізу дискурсу.

До основних **завдань** належать:

1. Запропонувати огляд основних підходів до визначення понять «дискурс» та «аналіз дискурсу»;
2. Окреслити вплив контексту, соціокультурної ситуації, політичної ситуації на генерування різних типів мовлення;
3. Опанувати методи аналізу дискурсу, конверсаційного аналізу та критичного аналізу дискурсу;
4. Практикувати різні види лінгвістичного аналізу тексту та дискурсу;
5. Підготувати власні відео промови з різними видами дискурсу;
6. Здійснити аналіз дискурсу відео промов здобувачів освіти.

Методи здобуття освіти. Під час викладання ВОК «Аналіз дискурсу» використовуються такі методи здобуття освіти:

Традиційні:

- *Відповіді на запитання і опитування думок здобувачів освіти.*
- *Аналіз історій і ситуацій;*
- *Дискусії, дебати, полеміки;*
- *Відпрацювання навичок, робота в групах.*

Інноваційні:

- *Моделювання професійної діяльності* – під час аналізу мовлення у різних життєвих контекстах, укладанні прес-релізів, резюме подій, аналізі художнього дискурсу;
- *Мозковий штурм* – при блискавичному аналізі художнього дискурсу із подальшим опитуванням аудиторії, який передбачає швидкі і короткі відповіді без роздумів. Учасники можуть пропонувати свої ідеї з приводу вирішення навчальної проблеми – аналітичний розбір дискурсу, виявлення ідеологій. На першому етапі всі відповіді записуються і приймаються викладачем. На другому – відбувається їхній аналіз і ранжування.
- *Ігрове перевтілення (рольова гра)* – при підготовці підсумкового проєкту у формі авторського відео, передбачає використання різних моделей поведінки, ставлення, мислення під час запису власної відео промови, який допомагає учасникам краще зрозуміти і відчувати на собі причини і наслідки певних подій.

У результаті вивчення ВОК «Аналіз дискурсу» здобувачі освіти **знатимуть:**

- ✓ історію та закономірностей розвитку дослідницького напрямку – аналізу дискурсу;
- ✓ особливості формування нового методу – критичного аналізу дискурсу;
- ✓ володітимуть понятійним апаратом дискурс аналізу;
- ✓ етапи критичного аналізу дискурсу;
- ✓ відмінності між словниковими значеннями слів та їхніми локальними дискурсивними значеннями;
- ✓ способи опису актуальних соціолінгвальних ситуацій.

Умітимуть:

- ✓ використовувати в професійній діяльності та виявляти системні знання про художні явища, аналізувати художній дискурс, а також застосовувати знання про тенденції розвитку світового літературного процесу;

- ✓ збирати, аналізувати, систематизувати та інтерпретувати мовні, літературні факти, інтерпретувати тексти;
- ✓ створювати тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;
- ✓ здійснювати лінгвістичний та спеціальний дискурсивний аналіз текстів різних стилів та жанрів;
- ✓ вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

5. Структура освітнього компоненту

Таблиця 3 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Discourse analysis and Critical Discourse Studies							
Тема 1. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach	20	2	2	-	15	1	ДС+МШ 5
Тема 2. A Sociocultural theory of context	20	2	2	-	15	1	ДС 5
Разом за модулем 1	40	4	4	-	30	2	10
Змістовий модуль 2. Discourse analysis: methodology and applications							
Тема 3. Context, language and cognition	21	1	2	-	16	2	ДС + ДБ + РК /5
Тема 4. Context and discourse	24	2	4	-	16	2	ДС + ПР + 5
Тема 5. Discourse analysis and conversational analysis.	23	1	4	-	16	2	ДС + РГ 10
Тема 6. Methodology of critical discourse analysis.	22	1	4	-	16	1	ДС+МШ 5
Тема 7. Generating various types of discourse.	20	1	2	-	16	1	ДС 5
Разом за модулем 2	110	6	16	-	80	8	30
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумковий проєкт							РГ60
Усього	150	10	20	-	110	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ПР – презентація, РГ – рольова гра.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 4

Тема	Питання для самостійного опрацювання	
	денна форма	
Тема 1. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach	15	Classical and modern definitions of discourse. Discourse analysis and Political Studies
Тема 2. A Sociocultural theory of context	15	Discourse analysis and sociolinguistics Types of context. Definitions of context.
Тема 3. Context, language and cognition	15	Linguistic context vs non-linguistic context. Cognitology and cognitive linguistics
Тема 4. Context and discourse	15	Discourse and social context. Discourse and physical context.
Тема 5. Discourse analysis and conversational analysis.	15	Turn-taking in conversations. Communicative strategies in conversations.
Тема 6. Methodology of critical discourse analysis.	20	CDA and Political Discourse CDA and Artistic Discourse
Тема 7. Generating various types of discourse.	15	Monologue discourse. Discourse analysis in public speaking
Разом:	110	

IV. Політика оцінювання

Розподіл балів та критерії оцінювання

Засвоєння БОК «Аналіз дискурсу» передбачає відвідування лекцій і семінарів, опрацювання рекомендованих літературних джерел відповідно до тематики практичних занять, аналіз мовлення у різних життєвих контекстах, генерування власної промови на актуальну тематику із подальшою її презентацією і аналізом на заняттях

Здобувачам освіти може бути зараховано результати здобуття освіти, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

ЗО, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку ЗО інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених ЗО отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам

здобуття освіти, які співпадають з переліком знань та умінь ВОК, здобувачі мають право одноразово отримати додаткові бали до семестрового оцінювання однієї дисципліни:

- 10 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); або який складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не нижче 80% правильних відповідей.

- 5 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не менше набраних 60% правильних відповідей.

- 1 бал при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, без складання тесту, тривалістю від 1 до 3 годин. Одному здобувачеві може бути зараховано не більше як три таких сертифікати, сумарною кількістю – три бали під час оцінювання одного ОК.

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому ЗО у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. ЗО мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій ВНУ імені Лесі Українки, пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Несвоєчасне виконання завдання.

ЗО повинен аргументувати свою ймовірну відсутність на лекціях із представленням конспекту пропущеного заняття. Відсутність ЗО під час семінарів і тестів без поважної причини буде оцінено в 0 балів. Написання пропущеного тесту можливе лише за наявності медичної довідки чи іншого офіційного документа, що обґрунтовує причину відсутності ЗО на занятті.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання(для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати здобуття освіти.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здобувачів освіти регулюється [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки](#). Усі види навчальної діяльності ЗО оцінюються певною кількістю балів, що ЗО отримує відповідно до систематичності та активності виконання завдань. Підсумковий контроль у 6 семестрі здійснюється у формі заліку. Сумарна кількість балів, яку ЗО отримує під час засвоєння ОК, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано / незараховано (з можливістю повторного складання). ОК складається з двох змістових модулів. Підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою утворює сумарна кількість балів за:

- оцінювання змістових модулів (максимум 40 балів);
- створення і відеозапис власної промови на актуальну тему із її подальшим представленням та дискурсивним аналізом (максимум 60 балів).

Викладач залишає за собою право заохотити ЗО додатковими балами (до 15 балів до поточного оцінювання) за активність під час аудиторних занять, а також за участь у різних видах наукової та навчальної діяльності (публікація статей і тез доповідей, виступи на конференціях тощо).

Підсумкову семестрову оцінку буде виставлено, якщо ЗО успішно виконав усі завдання, що їх передбачено силабусом і набрав не менше, ніж 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, ЗО здає залік у формі залікового тестового контролю, зміст якого охоплюють модулі, що їх зазначено вище.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано

Питання до заліку:

1. Discourse, society, and cognition in the sociocognitive approach
2. Mental models and their role in discourse production and interpretation
3. Ideology and power in Critical Discourse Studies
4. Context as a sociocultural construct
5. The role of culture and social norms in shaping context
6. The dynamic nature of context in communication
7. The interrelation of language, context, and cognition
8. Frames, scripts, and knowledge in discourse comprehension
9. Cognitive processing of context in text interpretation
10. Types of context and their influence on discourse
11. Contextual determination of genres and linguistic strategies
12. The impact of discourse on the construction and transformation of context
13. Main principles and aims of Discourse Analysis
14. Object and methods of Conversation Analysis
15. Differences between Discourse Analysis and Conversation Analysis
16. Core methodological principles of Critical Discourse Analysis

17. Linguistic tools and levels of analysis in CDA
18. Revealing ideology and power relations through discourse
19. Factors influencing the generation of different types of discourse
20. Genre-specific features of major discourse types
21. Communicative strategies and linguistic means in various discourses

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Biskub I. Paradoxical Metaphors in Poetic Song Discourse. *Language – Culture – Politics: International Journal*. Chelm : Instytut Neofilologii PANS w Chelmie, 2023. Vol. 1. P. 25–37. DOI: <https://doi.org/10.54515/lcp.2023.1.25-37>
2. Біскуб І. П., Данильчук А. Л. Філософія і політика у критичному аналізі дискурсу Нобелівської лекції Бертрана Рассела. Актуальні питання іноземної філології. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. № 13. С. 21–28.
3. Biskub I. P. Cognitive, Social and Communicative Levels of Discourse Analysis: The Case of Critical Discourse Study. *Language – Culture – Politics : International Journal*. Chelm : Instytut Neofilologii Panstwowej Wyzszej Szkoły Zawodowej, 2017. Vol. 1. P. 21–37.
4. Біскуб І. П. Музикалізація поезії як дискурсивна стратегія: критичний аналіз дискурсу посмертного альбому Леонарда Коена «Thanks for the Dance». *Інтермедіальність на перетині наукових парадигм: ретроперспектива і сучасність* : матеріали доповідей III Міжнар. наук. онлайн конф. Української асоціації когнітивної лінгвістики і поезики (УАКЛіП). (м. Київ, 20–21 травня 2021 року). Київ, 2021. С. 56.
5. Біскуб І. П., Данильчук А. Л., Макарук Л. Л. Філософія, суспільство, мова : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 224 с.
6. Berwick R.C., Chomsky N. *Why Only Us*. London, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press. 2016. 224 p.
7. Biskub I. Discourse Analysis: Where Cognition Meets Communication. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Cognitive and Language Sciences*. 2016. Vol. 10, № 9. URL: <http://www.waset.org/abstracts/55195>
8. Davidson, D. *Problems of Rationality*. Oxford: Clarendon Press. 2004.
9. Dijk T. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.). *Methods of critical discourse analysis*. Third Edition. London: Sage. pp. 63-85.
10. Dijk T. Ideology and Discourse Analysis. In: *Journal of Political Ideologies*, 11. pp. 115-140. Reprinted in Michael Freedman (Ed.), *The meaning of ideology. Cross-disciplinary perspectives*. London: Routledge. pp. 110-136.
11. Dijk, T. Narrative Macro-structures. Logical and Cognitive Foundations. In *A Journal for Descriptive Poetics and Theory of Literature*. North-Holland Publishing Company: Oxford Living Dictionary. 1976. pp. 547-568.
12. Palmer T. Honorary Professor of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Lutsk: Lesya Ukrainka Eastern European National University. 2016. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B8Gzt5lReZo>
13. Russell B. Nobel Lecture. URL: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1950/russell/lecture/>
14. Shu-qin, C., Wen-cheng, G. (2022). “Critical Metaphor Analysis in Emily Dickinson’s Poems”. In: *Journal of Literature and Art Studies*, vol. 12, no. 5.
15. Wodak R. “Critical linguistics and critical discourse analysis” [V:] *Handbook of Pragmatics Manual*. J. Verschueren, J. Östman, J. (eds.). 2nd ed. Amsterdam: John Benjamins, 2022, 426– 443.

Додаткова література

16. Біскуб І.П. Критичний аналіз дискурсу Н. Чомського у часі війни росії проти України. Лінгвістичні студії. Випуск 45. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 105–115. DOI: 10.31558/1815-3070.2023.45.10

17. Biskub I.P. Discourse Analysis: Where Cognition Meets Communication. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Cognitive and Language Sciences*. 2016. Vol. 10. № 9. URL: <http://www.waset.org/abstracts/55195>
18. Біскуб І. П. Електронна петиція як новий тип медійного дискурсу (досвід критичного дискурсаналізу). *Актуальні питання іноземної філології: наук.журн. редкол. : І.П. Біскуб (гол. ред.) та ін. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. №6. С. 77–85.*
19. Biskub I. P. Cognitive, Social and Communicative Levels of Discourse Analysis: The Case of Critical Discourse Study. *Language Culture Politics: international journal*. red. Tomasz Zygmunt. Chelm: Institut Neofilologii Panstwowej Wyzszej Szkoły Zawodowej, 2017. Vol.1. P. 21-37.